Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City, N. J.
Тел: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXIII. Ч. 165. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 29-го СЕРПНЯ 1956. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, AUGUST 29, 1956. No. 165. VOL. LXIII.

СТІВЕНСОН ЗАПОЧАТКУВАВ „ВІДКРИТУ" ВИБОРЧУ КАМПАНІЮ

— ДЕМОКРАТИЧНІ КАНДИДАТИ НА ПРЕЗИДЕНТА І ВІЦЕ-ПРЕЗИДЕНТА ПРОМОВЛЯЛИ НА ПЕРШОМУ РАЙОНОВОМУ ВІЧУ, ДЕ БУЛИ ПРЕСТАВНИКИ СІМОХ ПІВДЕННИХ СТЕЙТІВ

Санта Фе, Ню Мексіко. — Демократичний кандидат на президента Адлей Е. Стівенсон започаткував виборчу кампанію після привітання його 5,000 юрбою. Стівенсон заявив, що „демократи вестимуть відкриту виборчу кампанію", бо кожний виборець зможе зголосити свої думки, які мали б причинитися до виникнення такої „нової Америки, якої ми собі бажаємо". Але в своїй промові до 5,000 виборців Стівенсон заявив, що ніколи не дістанеться до Білого Дому, поки демократи не почнуть працювати для осягнення своєї цілі, починаючи від виборчих повітів. Демократичний кандидат на президента сказав, що „не зможе змагатися проти популярности президента Айзенгавера, але з успіхом зможе йому протиставити програму Демократичної партії, в якій є все те, чого собі бажає американський нарід і в що він вірить". І Стівенсон і сенатор Естес Кіфовер віталися з сотками присутніх через стискання їхніх рук, і Кіфовер робив це в швидшому темпі як Стівенсон. Після привітання відбулися збори партійних провідників із таких південних стейтів: Аркензо, Арізона, Ню Мексіко, Колорадо, Тексас, Оклагома і Вайомінґ. Стівенсон закликав демократів до наполегливої праці серед виборців, в якій мусять взяти участь всі партійні провідники, а спікер Палати Репрезентантів Сем Рейбирн закликав до критики президента Айзенгавера, якого не треба ощаджувати, бо це ж кабінет Айзенгавера, і за його працю мусить відповідати сам Айзенгавер. На зборах порушували проблеми внутрішньої і закордонної політики: справу наводнювання землі, таку важливу для південних стейтів, висоту відсотків, рільничу програму, промислову продукцію, інтереси дрібних підприємців, будову шкільних будинків, опіку над здоров'ям, зменшення податків та ролю жінок в політиці. Провідник демократичної більшости в Сенаті сенатор Линдон Б. Джансон був також присутній на цих зборах, були там і ті визначні демократи, які на конвенції в Шикаґо підтримували Аверелла Гарримана на кандидата на президента: губернатор із Оклагоми Реймонд Гері та голова партійного комітету з того ж стейту Ллойд Венефілд. Стівенсон заявив, що до виграння цьогорічних виборів треба, щоб здобути ще один мільйон більше голосів в порівнянні з виборами в 1952 році. „Ми не збираємося виграти вибори через телевізію, казав Стівенсон, бо ми не маємо на це грошей, але ми виграємо вибори, коли почнемо працювати в усіх виборчих повітах." І Стівенсон і Кіфовер відлетіли до Шикаґо, де мають відбутися подібні збори. Під час цих поїздок по районах демократичні кандидати пляную́ть: 1. Подати партійним провідникам головні виборчі проблеми, 2. Допомогти тим демократичним кандидатам, які кандидують в сильних республіканських округах. 3. Започаткувати організацію демократичних жінок, які мають змагатися за перемогу своєї партії. 4. Скоординувати виборчу кампанію кандидатів на сенаторів і конгресменів з кампанією кандидатів на президента і віце-президента та причинитися до збільшення виборчого фонду.

СТІВЕНСОН І КІФОВЕР ГОТОВІ ДО КАМПАНІЇ

Адлей Стівенсон (ліворуч) і Естес Кіфовер виїжджають із Стівенсонової фарми в Либертвілл, Ілл., щоб почати широку пропаґандивну кампанію за перемогу демократичної партії. Вперше виступлять вони в Санта Фе, Н. М.

Президент вертається до Вашинґтону

Пібелл Біч, Каліфорнія. — Особистий секретар президента Айзенгавера Джеймс С. Гаґерті повідомив пресу, що Президент 28-го серпня вернеться до Вашинґтону. Це повідомлення було несподіванкою для журналістів, бо давніше пресовий секретар заявляв, що Президент вернеться до столиці аж 29-го серпня. Айзенгавер грав в ґольфа впродовж чотирьох днів і почувався „дуже добре". В зв'язку з цим пише преса про те, що час видужування Президента після операції частини товкої кишки, яку він перебув 9-го червня, вже скінчився. Не було про це офіційного повідомлення, але особистий лікар Президента генерал майор Говард —Мек Снайдер заявив неурядово, що „не можна вважати реконвалесцентом людину, яка так добре грає в ґольфа". Після того і Гаґерті заявив в телевізії, що Президент вже „не є реконвалесцентом". Гадають, що ця заява має за ціль відобрати демократам той атут, що, мовляв, Айзенгавер кандидує на президента, хоч знаходиться в стані видужування. Журналісти могли знімати Президента під час його гри в ґольфа, і ті світлини показують, що Айзенгавер дуже добре виглядає і є зовсім здоровий.

До ЗДА впродовж десятьох років прибуло 2,000,000 іміґрантів

Вашинґтон. — Інформаційна Аґенція ЗДА видала 48-сторінкову книжечку під заголовком „Шукаючи волі", в якій пишеться про те, який вклад дали іміґранти в збагачення цієї країни. Америка сталася багатша завдяки цим іміґрантам, які прибули сюди, „шукаючи волі". Між тими шукачами волі були визначні письменники, науковці, мистці, провідники робітництва, промисловці і музики. В останній декаді після закінчення другої світової війни до ЗДА прибуло 2,000,000 осіб, які мусіли втікати з нацистської Німеччини, фашистівської Італії і комуністичного СССР та совєтських сателітів. Цю книжечку „Шукаючи волі" аґенція розіслала до своїх 200 станиць, які находяться в 80-ох державах. В брошурі підкреслюється те, що динамічна американська нація будувалася й будується при допомозі різних рас і народів та віровизнань. В брошурі подані короткі нариси про життя 21-ого вичначного американського громадянина, які, шукаючи волі, прибули до ЗДА, де здобули собі світову славу. Між ними згадано славного дириґента Артуро Тосканіні, лікаря-винахідника стрептомицини д-ра Селмана Ваксмана; журналіста Джозефа Пуліцера; професора д-ра Алберта Айнштайна; винахідника телефонів — А. Ґ. Белла; німецького еміґранта Роберта Ф. Ваґнера, батька теперішнього посадника Ню Йорку, який дійшов був до найвищого становища, до якого може дійти ненароджена в цій країні особа, — до становища сенатора.

ВАРШАВА ПРИЗНАЄ ІСНУВАННЯ ПОЛЬСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ НЕНАВИСТИ

Варшава. — Варшавське радіо признало, що взаємини між поляками й українцями у Польщі насичені двома екстремними почуваннями: ненавистю й огірченням. Комуно-польська радіопередача звернулась із закликом до взаємного порозуміння. Це вперше польський сателітний уряд признав свою вину, що він приказав був виселити з Лемківщини й Засяння всіх українців та поселив їх на забраних від німців „відзисканих землях". Тепер, мовляв, українці, які вертаються до своїх господарств на Лемківщині, погрожують своїм сусідам-полякам, які зайняли були колишні українські господарства, що українці проженуть їх. Варшавське радіо заспокоює поляків на Лемківщині, щоб вони не лякалися, бо тільки небагатьом українцям дозволять вернутися до колишніх їхніх домів та що польські селяни, яким віддано українські землі і доми, затримають їх. Водночас варшавське радіо наводить деякі листи до радіовисильні на доказ дальшого існування напружених польсько-українських відносин. В одному листі якийсь польський гурра-патріот з обуренням запитує, чи дійсно українцям дозволено відчиняти свої школи і чи „відбудовується нову Україну в Польщі". Зате інший признає, що українцям в Польщі забрано геть їхні права і не дозволяється їм навіть говорити рідною мовою та плекати рідну культуру. — Американські часописи, нав'язавши до тієї варшавської радіо-передачі, стверджують, що в комуністичній Польщі застосовано супроти українців масові репресії. „Тих, що їх не зліквідовано, перенесено далеко на захід, на землі, забрані німцям, і розсіяно поміж польським населенням". Деякі українці, мовляв, в цілях самозбереження, мусіли промовчувати своє українське походження. Далі, американські часописи пригадують, що всі українці, без вийнятку, поставились активно або пасивно ворожо до комуністичної Польщі та в більшій чи меншій мірі підпомагали збройну партизанку проти російських большевиків і поляків.

Французькі консерватисти за ширшою автономією для Альжиру

Париж. — Маршал Альфонс П'єр Жуен, найстарший військовим ступнем і стажем старшина у збройних силах Франції, виступив проти теперішньої політики соціялістичного уряду Молле у відношенні до Альжиру, як занадто риґористичної, і признав конечність дати Альжирові широку автономію. П'єр Жуен, який сам народився у східньому Альжирі, мав опінію речника консервативних кол, які до цього часу вважали плян уряду Молле занадто ліберальним. Тому виступ маршала Жуена, що натаврував „ретроґрадний консерватизм" у підході до заморських посілостей Франції, вважається ревізією поглядів, що перейшла в консервативних французьких колах. На цю зміну поглядів по лінії лібералізації — вплинули дві головні причини: 1) факт, що арабські партизани в Альжирі все ще діють, хоч на терені Альжиру скупчено понад 400.000 війська і 2) вибух конфлікту за Суез, який виказав солідарність в арабському світі та посилив націоналістичні настрої серед всіх арабів, включно з альжирськими. Тому, що міністер-резидент для Альжиру, М. Лякост, який переводить від початку свого урядування політику військово-поліційної „пацифікації" поруч із незначними реформами соціяльного і адміністраційного характеру, є важко хворий і саме перейшов операцію печінки, може прийти зміна на становищі міністра для Альжиру, а з цим також зміна курсу політики, прихильнішого для вимог арабських націоналістів в Альжирі.

Ліві соціялісти в Італії зривають з комуністами

Рим. — Зроблено дальший крок в напрямку розірвання союзу лівих соціялістів Пістра Ненні з комуністами Пальміра Толіятті. З ініціятиви самого Ненні відбулася на французькій Рівієрі зустріч між ним і лідером право-соціялістичної партії Джіюзеппе Сараґатом. Після тієї довгої розмови, веденої у приявності також заступника Сараґата, цей останній заявив, що його зустріч із Ненні була „надзвичайно сердечна і мала добрі наслідки". Вони, мовляв, передискутували найважніші справи закордонної і внутрішньої політики „на соціялістичній і демократичній базі" та прийшли до переконання, що їхні погляди „покриваються". У часописних коментарях говориться, що Ненні погодився на два найважніші принципи: що Італія повинна залишитись в зорганізованому в НАТО західньому бльоці та що в італійському уряді не повинні брати участи комуністи. Якщо дійсно Ненні прийняв ті принципи, себто відмовився від протилежного становища, що його займав ще недавно разом із комуністами, то можна сподіватися, що комуністична партія в Італії буде ізольована. Ліві соціялісти Ненні виявили гостру критику під адресою Москви у зв'язку з антисталінською кампанією. Розрив лівих соціялістів із комуністами і їх наближення до правих соціялістів, які є членами урядової коаліції були б великим ударом для міжнародного комуністичного табору.

ЗРОСЛИ ШАНСИ МИРУ НА БЛИЗЬКОМУ СХОДІ

Каїро. — Хоч політична атмосфера в Єгипті все ще дуже напружена, як у часі кризи, проте загальний настрій такий, що минулась безпосередня небезпека збройної акції збоку Англії і Франції для окупування Суезького обширу, що в наслідках довело б до великої, може й третьої світової війни. Вправді концентрація англійсько-французьких військ у східній частині Середземного моря — фльоти, летунства і піхотних військ на Кипрі — триває далі, а лондонські часописи повні ілюстрацій з отих приготувань, проте чужинецькі дипломатичні кола в Єгипті дивляться оптимістично на ситуацію, будучи переконаними, що президент-диктатор — Ґамаль Абдель Насcер буде не тільки переговорювати з 5-членною Комісією, обраною на недавній Лондонській конференції 22-ох держав у справі Суезького каналу, але й договориться. Базою переговорів мають стати всі пропозиції, що виринули були на Лондонській конференції. Західні чинники сподіваються, що австралійський прем'єр Мензіс, голова названої Комісії, зможе переконати Насcера, що найкращою плятформою для переговорів є таки плян, предложений державним секретарем Доллесом, особливо після того, як до того пляну включено додаткові зміни, зголошені Пакістаном, Іраном, Туреччиною і Етіопією. Ті зміни беруть під увагу пошанування єгипетської суверенности та можливість переговорів з Єгиптом на найширшій базі. Згода єгипетського уряду на переговори з 5-членною Комісією вже наспіла з Каїро до єгипетської амбасади в Лондоні, але її ще не передано Мензісові, мабуть з двох причин: труднощів перекладу на англійську мову і переговори в міжчасі про місце, в якому мають вестись ті розмови. — 5-членна Комісія Мензіса — (входять до тієї комісії репрезентанти Австралії, ЗДА, Швеції, Ірану і Етіопії) має свобіднішу руку, ані ж мав її державний секретар Доллес в Лондоні, бо він виступав в імені також Англії і Франції. Очікується з'ясування позиції ЗДА (в справі Суезького каналу додатково на пресовій конференції державного секретаря Доллеса у вівторок 28 серпня у Вашинґтоні. Вашинґтонські урядові кола дивляться на ситуацію у зв'язку з Суезьким каналом також оптимістично, хоч не твердять, що криза і воєнна небезпека остаточно минулися. Асистент державного секретаря Джордж В. Аллен, який відає справами Близького Сходу, Південної Азії і Африки, заявив в інтерв'ю для радія Коломбія Бродкестінґ Сістем, що він не вірить у вибух війни з приводу Суезького каналу.

ЗДА й Зах. Німеччина договорюються про доставу важкої зброї

Бонн. — Поміж ЗДА і Німецькою Федеративною Республікою дійшло вже майже до повної згоди в справі достави американської важкої зброї для нової німецької пів-мільйонової армії. Хоч офіційно нічого не сказано про ті умови, проте в німецьких фахово - економічних часописах стверджується, що уряд Західньої Німеччини прийняв був принцип, щоб радше купити зброю за кордоном, головно в ЗДА й Англії, ані ж здвигати військовий промисл в Західній Німеччині, бо, мовляв, такий промисл більше обтяжує країну та позбавляє населення тих користей, що їх дає ужитковий промисл. За німецькими часописами, західньо - німецький уряд замовив зброю на 1,400,-000,000 дол., а коло 190,000,000 дол. дано задатком. Також дано задаток на англійські військові достави в сумі 57,000,000 дол. Америка має доставити літаки, танки, гармати й іншу зброю. Частину зброї і виряду Західня Німеччина дістала від ЗДА безплатно, але від того часу західньо - німецька економіка та державні резерви золота й чужих валют настільки поправились, що Західня Німеччина всилі поставити на ноги нову армію й вивінувати її новітньою зброєю власними грошовими силами.

Бюджет Об'єднаних Націй встановлено на 48,250,700 долярів

Об'єднані Нації, Ню Йорк. — Генеральний секретар ОН Даґ Гаммершилд подав до відома, що ведення цієї міжнародної інституції коштуватиме в 1957 році 48,250,700 долярів, на 300,000 долярів менше, як в 1956 році. Запропонований ним бюджет має бути прийнятий Генеральним Зібранням ОН, яке почне свої наради дня 12 листопада ц. р. В згаданій сумі 48 мільйонів долярів 900,000 призначено на підвищення платень для службовців ОН і 158,000 дол. на поширення інформаційної служби на територіях нових 16 членів ОН. З'єдинені Держави Америки платять на удержання ОН 33% цілої бюджетової суми, а Совєтський Союз платить 15%. На витрати ОН в 1956 році З'єдинені Держави Америки вплатили досі рівно 10 мільйонів долярів і 1,233,314 на дитячий фонд ОН.

Ніксон і Стассен вернулися до Вашинґтону

Вашинґтон. — В понеділок 27-го серпня ц. р. вернувся до Вашинґтону з Сан Франсіско віце-президент Ричард М. Ніксон із своєю дружиною і дочками. Він збирається починати тут підготову для ведення завзятої виборчої кампанії і плянує відбути вже найближчими днями низку конференцій з провідниками республіканської партії — зокрема в справі кампанії в тих стейтах, де мають відбутися вибори нових сенаторів. — Цього ж самого дня вернувся до Вашинґтону теж і Гаролд Е. Стассен, який закінчивши свою відпустку, одержану для ведення кампанії за новим кандидатом на віце-президента, почне далі урядувати, як спеціяльний дорадник президента в справах роззброєння. В політичних колах думають, що політична позиція Стассена не надто тривка. Дехто сподівається, що президент Айзенгавер призначить його амбасадором ЗДА до Індії.

Магоні кандидуватиме замість Тайдінґа

Балтімор, Мериленд. — Демократичний провід в стейті Мериленд вибрав на кандидата на сенатора Джорджа П. Магоні, який буде кандидувати замість хворого бувшого сенатора Мілларда Е. Тайдінґа. Тайдінґ вже був назначений на кандидата, але лікар дорадив йому не кандидувати з огляду на злий стан здоров'я. Дружина Тайдінґа зголосила була свою кандидатуру на те становище, але дістала тільки 55 голосів, а Магоні 97. Пані Тайдінґ заявила, що не думала кандидувати, але на домагання своїх численних приятелів зголосила свою кандидатуру, щоб змагатися проти республіканського кандидата Джана Маршала Ботлера. Пані Тайдінґ — це донька колишнього американського амбасадора до Москви — Джозефа Е. Дейвіса.

$1,500 для УКК з Йонґставн, Огайо

Ню Йорк (УКК). — 24-го серпня ц. р. завітав до Канцелярії Українського Конґресового Комітету Америки в Ню Йорку Голова Відділу УККА в Йонґставні, Огайо, п. Юрій Присташ і передав для Українського Народного Фонду два чеки на суму 1,500 долярів, як чистий прибуток з улаштованого „Українського Дня", та окремо переведеної при цій нагоді збірки (118 долярів) на УНФонд. Як відомо, Йонґставн улаштовує традиційно, щорічно „Український День", передаючи для Українського Народного Фонду чистий прибуток, завжди в сумі понад тисячу долярів. Цьогорічний (26-ий уже) „Український День", улаштований у неділю, 12 серпня, був особливо успішний. В програмовій частині виступали з промовами представники міста і репрезентанти УКК, адв. Михайло Пізнак, касир УККА (головний промовець) та інж. Михайло Комічак. Небуденний успіх цієї імпрези треба завдячувати в першу черґу місцевому Відділові УКК з п. Ю. Присташем на чолі, як і всій місцевій Українській Громаді.

Українська Фільмова Експедиція зазнала важкої втрати у Відні

Відень. — В п'ятницю 17 серпня під час фільмування Відня на Лазареттґассе, на авто Української Фільмової Експедиції, яке було в руху, наїхав з бічної вулиці роверист. Оператор Експедиції Е. Ост зупинив нагло авто, внаслідок чого зірвалася фільмова плятформа з авта і ціла фільмова і звукова апаратура, впавши на брук, розбилася на дрібні кусники. Оператор Едді Ост дізнав нервового потрясення і за порадою лікарів мусів почати лікування в санаторії, яке триватиме щонайменше шість тижнів. Розбита апаратура в такому стані, що її вже не можна направити і треба замовляти нову, що знову ж може забрати кілька місяців часу. Цей нещасливий випадок стався напередодні зустрічі, що її влаштовували віденські українці на привітання Експедиції й організаційний комітет якої очолювали сен. д-р Володимир Залозецький та мґр. Й. Костюк. В рямцях цієї зустрічі відбувся в суботу 18 серпня у великій концертовій залі Шветехерґоф великий концерт, в якому взяли участь крім місцевого хору під проводом композитора Гнатишина і балету, теж спеціяльно запрошені з Мюнхену мистці п. Руснак і пані Синенька-Іваницька, як теж артист оперети в Грацу п. Ґросс. В зустрічі взяла теж участь невелика група українців з Грацу під проводом о. отамана Ковалюка.

Ред. О. Жданович з Парижу візьме участь у З'їзді ОДВУ

Ню Йорк. — З Центральної Управи Організації Державного Відродження України (ОДВУ) інформують, що цими днями приїжджає з Парижу до Ню Йорку видатний український націоналістичний діяч, б. вояк Української Повстанської Армії, відомий журналіст і тепер начальний редактор „Українського Слова" в Парижі, ред. О. Жданович, який буде гостем на цьогорічному з'їзді ОДВУ і братніх організацій в Дітройті, Міш., в днях 1, 2 і 3-го вересня. На з'їзді ред. Жданович виголосить доповідь про „Духовий відтинок визвольної боротьби". Після з'їзду ОДВУ та перед своїм поворотом до Парижу ред. Жданович відвідає деякі українські громади та виступить з доповідями на публічних вічах.

В АМЕРИЦІ

● 30-річний Е. Пеля із Брукліну, не мавши дозволу на їзду, їхав автом з недозволеною швидкістю. При цьому він був п'яний. Втікаючи від поліційного авта, з якого наказано йому спинитись, він наїхав на авто д-ра М. Ауербаха. В катастрофі д-р Ауербах і його дружина були поранені. П-ні Ауербах померла в бруклинському шпиталі, а її чоловік лежить в шпиталі.

● У фільмі „Людина з Лібертівіллу", крім Стівенсона, виступатиме також його невістка Ненсі, яка гратиме ролю в тій сцені, де показується, як зростають кошти прожитку в ЗДА. Цей фільм висвітлюватимуть під час виборчої кампанії за Стівенсона.

● Конґресмен Волтер Норблед заявив на телевізії, що міжконтинентальні ракети дають можливість „вести світову війну при допомозі ґудзиків": за натисненням ґудзика ракети вилітатимуть за океан проти аґресора.

● Власник крамниці в Ловті (Флорида) побачив, що його собака бульдоґ жує тютюн, який припадком знайшов на землі. Він почав йому давати щодня тютюнову жуйку, і з собаки зробився налоговий споживач жувального тютюну.

● Конґресмен Портер Гарді з Вірджінії заявив, що закупи латинськими американськими державами зброї в Европі, а не в ЗДА, загрожують військовому проводові ЗДА в західній Півкулі.

● Після переведеної у Вашинґтоні контролі 210,314 авт, виявилося, що 104,638 з них надається до вжитку без найменших застережень. Контролю авт переводиться в цілях зменшення числа нещасливих випадків.

В СВІТІ

● Прем'єр Ізраїлю Бен Ґуріон заявив, що миру на Середньому Сході не буде доти, поки ізраїльські кораблі не матимуть такої самої, як інші держави, свободи в користуванні Суезьким каналом. Вже п'ять років Єгипет не перепускає через Суезький канал ізраїльські кораблі. Хоч на Лондонській конференції свідомо не в'язали цієї справи з актуальною кампанією проти Єгипту в справі Суезького каналу, проте ізраїльський уряд переконаний, що конфлікт у звязку з Суезьким каналом скріпив позиції Ізраїлю.

● З Єгипту видалено ще трьох журналістів. Пані Ейлін Ґрейвіс, американська громадянка й кореспондентка лондонського щоденника „Дейлі Мейл", Енн Шарплі, репортерка лондонського „Івнінґ Стандарту" і Вільям Стівенсон з канадійського „Торонто Стар" дістали поліційне повідомлення, що вони є „небажані в Єгипті особи" і мають виїхати протягом 24 годин. Нікому з них не подано причини видалення. Минулого тижня так само викинули з Єгипту двох інших англійських журналістів.

● Західньо - німецький президент Теодор Гейсс взяв участь у святкуванні 800-річчя заснування монастиря в Марія Лаах, за 20 миль на південь від Бонну. У тому стародавньому монастирі переховувався якийсь час Конрад Аденауер, коли нацисти скинули було його з становища посадника в Кельні.

● Індонезійський президент Сукарно виїхав у нову подорож, цим разом до комуністичних країн: Китаю, СССР, Чехословаччини й Юґославії. При цій нагоді він відвідає Австрію. Сукарно заявив перед від'їздом, що він знає комуністичну науку, але хоче переконатися, як соціялістичні теорії зреалізовано у практиці.

● Едвард Охаб, перший секретар польської комуністичної партії (офіційно: партії „об'єднаних польських робітників") признав, що джерелом затяжної господарської кризи в Польщі була Корейська війна: коли північно - корейські комуністи, за наказом Москви, напали були на Південну Корею, то всі сателітні держави, особливо Чехословаччину й Польщу, перетворено на „арсенали зброї" для корейських, а потім китайських комуністів. Важкий промисел розбудовано коштом ужиткового, а найкращих робітників зроблено невільниками в фабриках зброї.

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays (Saturday and Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.
Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.
Acepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918
За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.
Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

НЕВОЛЯ — НЕБЕЗПЕКА ДЛЯ МИРУ

Президент Айзенгавер, дякуючи за іменування його республіканським кандидатом на найближчі президентські вибори, ствердив, що „наша країна ще ніколи досі в мирних часах не була так добре приготована військово", що „поки світова ситуація цього вимагає, наша безпека мусить бути рішуче зберігана" і що „живемо тепер у поменшеному світі, у світі, в якому впродовж годин переборюється океани, у світі, в якому керований одною думкою деспотизм загрожує затьмареним свободам численних народів, які борються за неї".

Розвинув цю думку у своїй промові віце-през. Ніксон:

„Якщо можу, то застосую слова Линколна до теперішньої ситуації: „Наша ціль не буде завершена, поки світ наполовину невільницький і наполовину вільний". Уярмлення багатьох народів у світі є небезпекою для миру. Тріюмф агресії в будь-котрій частині світу є хмарою війни над цілим світом. І коли свобода програє денебудь, то це буде загроза всюди. Мусимо ствердити сьогодні, що Совєтський Союз збирає сили для величезної нової офензиви — економічної методами, політичної цілями, — здвигнувши могутню і щораз зростаючу військову машину. Мусимо бути готові зустрічати совєтські ходи. Але мусимо бути також приготовані на те, щоб мирними й чесними способами переймати ініціятиву у підтримуванні скрізь справи людської свободи. Не маємо потреби — вірте мені — щулитися зі страху при кожному совєтському порухові, або почувати себе завжди в оборонній позиції. Список наших заслуг для гідности людини і самостійности народів не вимагає просьби, щоб нам вибачали будь-де у світі. Можемо стояти на тій плятформі, можемо триматися тієї плятформи гордо перед народами цього світу... Мусимо зберігати військову силу, щоб відразу відперти кожного напасника. І правдою є, що для того, щоб зберегти цю силу, мусимо посвятити все. Посвяту мусять принести молоді люди, які вступають на військову службу, як також всі ми, що платимо високі кошти достатньої безпеки. Ніяка посвята не є завелика, коли вона є ціною за волю. В додачу до нашої військової сили, мусимо безперервно старатися, щоб вільний світ був незалежний в обличчі комуністичної агресії. Американська участь у союзах вільних держав є важливою для нашої власної безпеки, бо безпека одної нації у світі є забезпекою для всіх... Комунізм віддавна намагався захопити провідників і мислителів світу. Правдиві ідеали волі й демократії можуть перемогти облудні й фальшиві ідеали комунізму, якщо народи дістануть змогу порівняти їх. Даймо їм цю змогу! Не сміємо програти цю війну через занедбання. У цій великій боротьбі ми не повинні ніколи спочивати. Маємо діло із спритним ворогом, який готов негайно вдарити в кожне слабе чи занедбане місце по нашому боці. І задля долі мільйонів у світі, яка залежить від нашого керівництва, ми ніколи не сміємо хитатися у цій життьовій борні за свободу. Хоч якою великою спокусою було б думати тільки про власну безпеку на нинішній день, ми ніколи не повинні знизитись до того цинічного роду компромісу, який ніби обіцяв би нам мир, але невідхильно приніс би війну або капітуляцію нашим дітям..."

З оцих цитат видно найяскравіше, як теперішній керівний світ Америки здає собі справу з комуністичної небезпеки та з тісного пов'язання проблеми волі уярмлених большевиками народів із проблемою волі і самостійности самої Америки. Можемо ремствувати на те, що в офіційних партійно-політичних плятформах обох американських політичних партій, проголошених у Шикаґо і Сан Франсіско, не сказано ширше і докладніше про активну поставу цих партій до визвольних рухів підсовєтських народів і до проблеми розвалення московсько-совєтської тюрми народів. Проте, більше значення від писаної букви має світогляд людей, які стоять при кермі держави, їхня духова структура і їхні погляди, якими способами треба паралізувати найбільшу загрозу, що існує в сучасному світі ідей і атомових бомб. Велика потіха знати, що при кермі американської великодержави стоять люди, для яких слова Линкольна про смертельну небезпеку від напівволі й напівневолі не є анахронічною реторичною прикрасою, але є вказівкою для сучасної практичної закордонної політики.

Теж демократична опозиція закидає республіканській адміністрації головно те, що вона замало зробила для поборювання комунізму у світі. Значить, обидві партії в передвиборчій полеміці заступатимуть ту саму тезу, що найбільшою загрозою для сучасного світу є комунізм та його московський диспозиційний центр.

„ПОХІД ПРОТИ ГРУБІЯНІВ"

На початках большевицького панування, коли „краса і гордість русской революції", очманілі від крови балтійські матроси у коротких бушлатах, з наганами при боці і в штанях-„кльош" символізували совєтський режим, до висміюваних і зневажаних „буржуазних забобонів" належали також добрі манери, чемність і вирозумілість. Большевицькі демагоги, запобігаючи перед народними низами і потураючи темним інстинктам, п а п л ю ж и л и „буржуазну" культуру, мистецтво, літературу і всіляко підроблялися під пролетарів, а власне босяків, що їх змалював був у своїх творах „перший пролетарський письменник" Максим Горький. Комуністи й комуністки з інтеліґентів нарівні із здеморалізованими матросами густо приперчували свою мову лайкою, щоб у такий спосіб „зблизитися з народом" і доказати свою власну пролетарськість. Брутальність в особистій поведінці, у товариських відносинах в большевицькому середовищі була ознакою доброго тону — і той не був „свій", а був „гнилий інтеліґент", хто не вмів кріпко „загнути". Тоді спеціяльно культивовано т. зв. московську лайку, що в найбрутальнішій формі паплюжить найдорожче для кожної людини ім'я — матері. Ця брудна лайка в такій мірі поширилась тоді на селі і в місті, що дехто буквально забував, як говорити по-людськи, уживаючи майже виключно „матірного лексикону".

Російський письменник Пантелеймон Романов в оповіданні „Родной язык" писав 1927 року, що „у нас тепер по-матірному лаятись замість Господи благослови іде". Один з героїв цього оповідання каже: „Ця лайка, брате, для всього надасться, — чи коня підігнати, чи у вагон пробитися, — і всюди тебе розуміють. Іноді просиш честю: люди добрі, дозвольте пройти, — усі мовчать, наче вуха оливом позаливали. А як вилаєшся на всю губу, — зразу прочиститься..." В тих роках, здається, найменше піддавались заразі московської лайки кавказькі народи. І це відзначає в своєму оповіданні російський письменник. „Я на Кавказі служив, — каже москаль-червоноармієць, один з персонажів згаданого оповідання, — так там ніяк не лаються. — Що ж вони не люди, чи що? — не йме віри другий червоноармієць. — По-їхньому ні чорта не розумієш, от і не лаються, — а може коли він до тебе говорить, він тебе матом криє..."

„Відгриміли, — як писали колись совєтські поети, — громи революції". Совєтське суспільство, про яке твердять большевики, що воно безклясове, — розшарувалося за роки большевицького панування на нові кляси — касти: на панівну комуністичнобюрократичну та військову верхівку, касту фахової інтеліґенції — „спеців", артистів, письменників та мистців і на „плебс" — мільйонові маси новітніх смердів — робітників і колгоспників, з яких колгоспники — найчисленніша і найбільш упосліджена верства. Відповідно до цього витворилися в різних кастах нові норми поведінки. Слово „товариш" навіть серед комуністів утратило свій первісний характер. Пішли в непам'ять часи військового комунізму, коли простий робітник „тикав", а спересердя міг і вилаяти, як рівного собі, директора фабрики, а червоноармієць і командир були ніби за панібрата. Тепер відстань між окремими кастами куди більша, як була навіть за царських часів. Тепер лаятись має право лише начальство, а безпартійний чоловік, коли його лають, мусить мовчки слухати, бо в особі директора фабрики чи командира має перед собою не тільки начальника, але й партійну особу, яка може залити сала за шкуру. Московське прислів'я „до Бога високо, а до царя далеко" народилось у дореволюційній Росії серед простого люду. Большевики Бога „скасували", а до нових московських царів відстань перейшла межі досяжности.

Пихатість і зарозумілість совєтського начальства, новочасного московського дворянства, його брутальність супроти сірої маси, яку люблять ще називати комуністичні активісти „безпартійною сволоччю", — викликає останнім часом цілком зрозуміле занепокоєння в партійних верхах. У Москві, напевно, здають собі справу з того, що коли до природнього невдоволення народних мас, спричинюваного постійними матеріяльними н е с т а тками, долучається ще й усвідомлена ненависть до „паразитів", як називають підсовєтські люди представників влади, — то це дуже велика загроза для існування самого режиму.

Очевидно, чванство, брутальність і пихатість совєтських начальників досягли застрашливих розмірів, якщо у Москві затурбувались і розпочали широку кампанію проти цих „нездорових явищ у совєтському побуті".

Перший ударив на ґвалт орган т. зв. профспілок, газета „Труд", розписавши про чванство бюрократів гостру передову статтю. Московська „Правда" цю кампанію підхопила і, крім окремих статтей, містить листи читачів, які вимагають стосувати гострі заходи проти осіб, що „порушують закони соціялістичної моралі і норми совєтського співжиття". „Брутальним ґрубіяном, — пише робітник МТС Калеґан, — був у нас попередній директор тов. Голов. За його прикладом пішов і наш колишній головний інженер, а нині директор тов. Василенко. Йому нічого не варто в найгрубіший спосіб образити людину". Робітник Барко скаржиться: „Помічник директора нашого заводу і начальник вагонного цеху по-свинськи ведуть себе з підлеглими їм людьми і при цьому лаються найпаскуднішою лайкою та всіляко ображають їх". А колгоспник І. Білан заявляє: „Я маю вже 56 років і в сільському господарстві працюю від 1924 року. В нашому колгоспі часто приходиться чути, як бригадир лає колгоспників такими словами, від яких можна провалитися з сорому".

Як виходить з публікованих „Правдою" листів, у брутальності не відстають від червоних директорів та колгоспних бриґадирів і директори шкіл. Ось що пише вчитель Качко про директорку Шатурської школи Шмельову: „До вчителів, якого б віку вони не були, вона звертається лише на „ти". Ще недавно вона була комсомолкою, тепер — молодий член партії. Невже їй не ясно, що брутальність неможлива в будь-якому колективі, а в нашому вчительському й поготів?"

У своїх листах сірі совєтські громадяни нарікають, що пихаті начальники не відповідають на привітання робітників і колгоспників, дивляться на них згірдливо, як на нижчі істоти. Щодо цього чи не в найбільш жалюгідному становищі опинилися дрібні службовці — цей численний прошарок совєтських „акакіїв акакієвичів", безпомічних напівурядовців - н а п івробітників-напівколгоспників з мізерною місячною платнею. В одному з листів, опублікованих в „Правді", читаємо, що директор якоїсь там установи Козлов і „деякі інші" обурливо поводяться з службовцями і уживають, звертаючись до них, найпаскудніших слів і найобразливіших висловів. Автор листа не розкриває, що треба розуміти під словом „обурливо". Чи не вдаються вже совєтські нагаяйли до заходів фізичного впливу, до яких радо вдавалися колись царські держиморди?

Ось так підготовлено через пресу в громадській опінії „похід проти грубіянів". Чергова пропаґандивна кампанія, як то під Совєтами звичайно буває, „охопить найширші маси трудящих". Нема сумніву, що декому з бюрократів намнуть вуха, а потім за „перевиконання пляну"... нагородять орденом; декого скинуть з директорської посади і перекинуть на іншу директорську посаду. Може влаштують один-другий судовий процес і відберуть у когось партійний квиток. Але жадна пропаґанда і жадний суд не змінять вже тієї дійсности, яка логічно витворилась з самої істоти совєтської системи і тепер кристалізується в „країні побудованого соціялізму", де все те, що червоному панові вільно, хлопові — зась! — **В. С-ко**

Любомир О. Ортинський

ПІСЛЯ ЗАБОРОНИ КП В НІМЕЧЧИНІ

Рішенням Адміністраційного Трибуналу Федеративної Республіки Німеччина в Карльсруге від 17 серпня 1956 р., проголошено К о м у ністичну Партію Німеччини протиконституційною і її заборонено. Рівночасно заборонено існування споріднених з КПД організацій і їх закладання в майбутньому. Маєток КПД признано урядові ФРН, що має його зужити на добродійні цілі.

В цей спосіб, після майже двох років тривання процесу, що почався в листопаді 1954 р. на підставі скарги боннського уряду, запало рішення, яке має далекосягле політичне значення і яке вже знайшло широкий відгомін в світовій пресі. Коментарі до цього рішення є різні, залежно від перспективи, з якої його бачать автори. Коли відкинути совєтську і сателітську лайку, що цими днями сиплеться на канцлера Аденауера і його „фашистський" уряд, загальний тенор західніх коментарів позитивно-стриманий, хоча не бракує, як у випадку скандинавської преси, і критичних осудів.

З точки зору об'єктивного жителя ФРН і спостерігача політичних подій сучасної Німеччини, рішення в Карльсруге викликує в першу чергу відчуття признання до чотирнадцяти суддів Адміністраційного Трибуналу, що не дивлячись на погрози, що їх вони останньо діставали кожного дня, вони показалися на висоті завдань. Але це відчуття радше людське, а не політичне. Політично розглядаючи справу, доводиться ствердити, що заборона КПД кінчить, принаймні формально, з тими партіями, що цілою своєю ідеологічно - програмовою настановою і щоденною практикою спрямовані на повалення теперішнього демократичного ладу республіки. Заборонивши в 1952 р. право-екстремну групу кол. генерала Ремера, т. зв. Соціялістичну партію Райху, рішення Трибуналу в справі КПД властиво не могло бути інакше як неґативне. Друга справа, що тоді, коли за Ремером стояла горстка симпатиків, за КПД стоїть потуга, гармати якої вимірені на боннське передпілля. З тої точки зору рішення Трибуналу треба розцінювати як відважний крок демократії ФРН, яка йде іншими шляхами, як її попередниця часів Ваймарської республіки.

Стан КПД напередодні її розв'язання і на підставі доступних даних, представлявся так: 70 тисяч членів партії; 13 комуністичних щоденників з 48 тисячами передплатників і 4 тижневики з 100 тисячами передплатників. Крім цього появлялось 600 комуністичних бюлетенів заводів (т. зв. Бетрібсцайтунґен). Коли прийняти, що тираж останніх виносив 50 тисяч, дістанемо загальне число передплатників комуністичної преси висотою 200 тисяч. До того числа треба додати таке ж число, а може й більше, кольпортажу, так що 500 тисяч тиражу можна розцінювати як приблизно фактичне. Значить, пів мільйона німців в ФРН стояли під впливами комуністичної преси. На 50 мільйонів населення країни це відношення не становило б серйознішої політичної проблеми, а вже ніяк акутної загрози для демократичної системи держави, коли б дійсно йшло про пів мільйона. Але так не є! Крім леґального сектора, КПД, а ще докладніше большевицька Москва — диспонує непроглядним числом вислужників і вони щойно творять велику і загрозливу проблему, яку не розв'язало рішення про заборону КПД. Воно для них є тільки пересторогою і стимулом покращати і ще більше законспірувати свою дотеперішню працю.

„Подвійна асекурація" або як її тепер тут називають Rueckversicherung є нерідким явищем політичного життя Німеччини і до певної міри покажчиком розкладу частини т. зв. обивательщини. У випадку цього феномену таки не вистачає заборони а навіть кари. Коли ще можна розшифрувати справжнє обличчя різних закамуфльованих комуністичних організацій, що під назвою „організацій за об'єднання Німеччини", „за світовий мир" і т. п. проводять свою підривну роботу, подвійні асекуранти діють одинцем, а їхня перша асекурація (членство в Християнській демократії чи в іншій правій партії) і високі пости, які вони в цих партіях або в крайових урядах займають, унеможливлюють вгляд в їхню другу, червону полісу. Як далеко посунений цей процес подвійної асекурації свідчить факт, що на днях був опублікований відомим південнонімецьким публіцистом Вінфрідом Мартіні. В 1954 р. він одержав був довірочну інформацію від людини, чужинецького дипломата, що надзвичайним збігом обставин стояла в контакті з високим урядовцем МВД — німецький відділ, а які справджено ще й іншими шляхами, та з якої виходило таке: „чорна листа" німців ФРН, що на випадок большевицького вмаршу мали б бути змісця арештовані, має 400 тисяч прізвищ з найточнішими даними. Жадна інша картотека других держав не є так докладно і „об'єктивно" скомплектована, як німецька. Сталося це не завдяки німецьким комуністам, але саме згаданим „асекурантам", людям, що займають високі становища в урядах і партіях і які назверх з комунізмом не мають нічого спільного. Як поінформував згаданий урядовець, нема більшого уряду, партійного ґреміюм, де не сидів би такий „асекурант", що служить двом богам. Самозрозуміле, для цієї категорії людей заборона КПД є неістотною справою, яка в нічому не міняє трибу дотеперішнього їхнього вислугування.

Немає сумніву, що заборона КПД є ще одним рішучим

(Закінчення на стор. 3-ій)

I. К-ч

„АМЕРИКА" В АМЕРИЦІ

Відкриття Америки внесло великий здвиг в життя европейських народів: почався рух, всі незадоволені пішли шукати щастя. Вираз „відкрив Америку" почало вживатися в усіх мовах, коли хотіли чимсь здивувати...

Я живу в Ню Джерзі. Знайомий лікар д-р Р., що лікував мене раніш в Бруклині, запросив мене на мої вакації до села Френклін, куди він тим часом перенісся. Френклін лежить на північ від Ню Йорку — якихсь 200 миль... Те, що я тут побачив, так би мовити „відкрив", так мене здивувало, що я хочу поділитися цим з читачами „Свободи", бож Ню Йорк це місто колос, який користується в щоденному життю найновішими досягненнями техніки, де серед білого дня грабують банки, вломлюються в помешкання, викрадають дітей, де ґанґстери мають свої фахові школи, де, так би мовити „зрізають з черевиків золі на ходу".

І раптом на віддалі 200 миль, в с. Френклині на ніч ніхто не зачиняє дверей... Люди знають одне одного з давніх часів, а тому ні одна з десяти вулиць не має назв, а доми не мають нумерів. Д-р Р. спочатку бідував... Кличуть його бувало до хворого. „Прошу адресу" — ухопивши олівець просить доктор. — „Це коло Смита"... — „Але де Смит?" — хвилюється доктор. — „Навпроти Бартля" — доноситься спокійний голос. — „А де Бартль?" — трохи не плаче доктор. — „О, Бартль!, — здивовано протягує голос, — це четверта хата від Джонсона"... Була чиста траґедія. Але це минуло. Д-р Р. знає вже всіх...

В селі є пошта, але немає листоноші. Кожен іде сам, відмикає шуфляду — і готово. До автобуса 5 миль, до залізниці — 11. Три евангелистських церкви, центральна школа... Але найважніше — це те, що у Френклині ні пива, ні вина, не кажучи вже про віскі, ви не купите. Населення проти алькоголю і має свою власну „прогібіцію".

Село Френклін вздовж вулиць має дуже гарні будинки, переважно білі з колонами. Лише позаду видно великі стайні, а за ними починаються невеличкі гори, по схилах яких пасеться худоба. Про москітів тут навіть не знають.

Коли мінявся лікар, то фармери подали свій голос: „Лікар мусить бути не старий і не молодий, конче евангелик" — забажали його спершу побачити.

Місцеві місіс та міс носять „шорти" до колін. Населення елеґантне, про що свідчать п'ять „бюті сальонів". Всього населення 600 душ. Крім Френкліна, д-р Р. має ще два села.

Пацієнти у д-ра Р. замовляють відвідини. Коли кінчається один тиждень, то другий вже зайнятий. Сам д-р Р., переїжджаючи до села, показав себе добрим психологом, — він не тільки накупив багато різних меблів, але до гостинної придбав за 1500 долярів ще й килим, що важить 850 фунтів в одному куску. В поміч собі взяв на зміну дві екзаміновані „норсиз" (з чорним пасочком). Обидві гарні, молоденькі. Під офіс дав 5 покоїв, для себе лишив 4.

Старі пацієнти з Ню Йорку і у Френкліні його не забувають. Я застав там одного із відомих наших купців. Він, як справжній бизнесмен, забив одразу трьох зайців: 1) довідався про свій тиск крови, 2) купив чудового меду і 3) впіймав трьох пстругів, кожного до 4-х фунтів. Таких пстругів вже давно не витягали місцеві рибалки. Його возили автом по рибалках і він мав показувати своїх пстругів. Населення просякнуте християнським духом — сердечне та товариське.

В перерві між урядовими годинами ми сиділи в садку і дружина лікаря на спеціяльно збудованих рoштах смажила свинячі котлети, які своїм смаком були не до порівняння з тими, що смажилися в кухні.

Вечорами дивилися ми на телевізійну програму, а в 9.30 слухали авдиції з Києва...

Пізнати дім д-ра Р. дуже легко: В дворі та перед фронтом завжди можна бачити гарних котиків, яких пані докторова має з пів тузеня. У Френкліні є дуже гарний цвинтар. Всі пам'ятники зроблені тут з сірого кристалічного каменю, як не помиляюся — з ґнейсу. Похорону ще не мав нагоди бачити. Добре жити у Френкліні.

НАУКОВЕ Т-ВО ІМ. ШЕВЧЕНКА

У СТОРІЧЧЯ НАРОДИН ІВАНА ФРАНКА

Збірник праць і статтей, приготованих на Наукову Конференцію 12 і 13-го травня 1956.

(63)

Вол. Дорошенко

СТРАДНИЦЬКИЙ ШЛЯХ ІВАНА ФРАНКА

В іншій поезії „Осторога", писаній у листопаді, поет перестерігає гарну польку, щоб не любила його, якщо хоче „любощів речистих, розкошів огнистих", або „жити в супокою", бо він „борець, робітник твердорукий, якого ждуть бої і муки, бурі громовії". Якщо її не злякають ті бурі, „тоді — кінчить Франко — люби мене, дівчино!"

Любов до Дзвонковської була, мабуть, одним із тих трьох великих кохань, що про них згадує Франко в 9-й поезії 3-го жмутку „Зівялого листя": (Рошкевич, Дзвонковська, Журовська).

Ці три були найсильнішими Франковими коханнями, що мали великий вплив у його житті й творчості. Але, крім них, можна відмітити ще кілька перелетних захоплень, які полишилися без особливого сліду поза однією чи двома поезіями, присвяченими тій чи іншій симпатії, та листуванням. З-поміж них можна згадати хіба Юлію Шнайдер, пізнішу Нементовську, що писала під псевдонімом Уляна Кравченко, та Климентину Попович, замужем Боярську.

Почуваючи себе самотнім, Франко шукав собі пари, вірного друга в житті і праці.

„Мої особисті стосунки дуже кепські і то не раз мені відбирає охоту, — товариства такого, де би чоловік найшов щиру участь і пораду і заохоту, — нема", писав він 27 березня 1884 р. до К. Попович.[11] Львівська українська громада, писав він у листі до Ол. Кониського з 11 серпня 1884 р., це „купка людей випадково скинених у Львові без ніякої ясности і ясности в поглядах, без дисципліни і організації, а головно, без охоти до серйозної праці, без привички до серйозного мислення, розділена на котерії, що інтриґують одна під другою.

І в таких обставинах, вічно зайнятий працею, він мріяв про піддержку в дружині, що поділяла б його погляди. Один час він бачив свій ідеал у Поповичівні. „У Вас є — писав він до неї — багато дечого (крім зверхніх прикмет. — В. Д.), що може подобатись. Ви належите до тих — рідких між русинками женщин, при котрих чоловікові робиться якось swojsko, тепло, котрих раз пізнавши, чоловік хотів би завсігди мати приятельками і подругами".[12]

У присвяченій їй поезії назвав її Франко „гарною дівчиною, пахучою квіткою".

Та результатом його симпатії до Поповичівни полишилося тільки дуже цікаве листування, важливе для пізнання життьових відносин поета та його літературної творчости й поглядів. З цього листування бачимо, як сильно був зайнятий Франко різною працею.

Йому було не до розваг. „У мене діла так багато, — писав він до К. Попович у листі з 15. V. 1884 р., — що о розривці чим далі, тим менше можу думати. Правда, в життю моїм досі я також мало зазнавав розривок і приємностей, але все таки зазнав їх дещо троха і бажав би тепер через ті немногі дні, які мені ще остаються, якнайменше тратити часу, а за то якнайбільше зробити для свойого народу і письменства" (там же, ст. 80).

Та праця на хліб, — писав він до неї в іншому листі, — забирає в нього майже весь час. Через це, — додає він, — „Я не раз і по кілька тижнів або й місяців не тикаю тих праць, котрі би могли мене трохи вище поставити, могли би дещо нового сказати нашій суспільності і до котрих ціла душа моя тягне" (лист з 27. III. 1884 р. Там же, ст. 69).

В 1884 р. Франко кілька разів хворів внаслідок перевтоми. Мабуть цим і пояснюються його песимістичні нотки про його здоров'я й долю, які стрічаємо в його листах з того часу до К. Попович. В одному з них говорить про себе, як про розбитка, що пливе на дошці, поки хвиля вкінці не викине на берег його холодного трупа. Він мріє про єдине щастя, коли „люба ручка затулить мені очі на вічний супокій" (лист з 23. V. 1885 р., там же, ст. 81).

— — — — — — — — — —

4. Одруження з О. Хоружинською

Та доля не судила Франкові побратися з галичанкою. З Києва, як я вже згадував, привіз він наддніпрянку.

Був це вибір нещасливий, як про це пізніше признавав сам Франко в листі до А. Кримського з 16. VIII. 1898. „З теперішньою моєю жінкою, — писав він, — я одружився без любови, а з доктрини, що треба оженитися з українкою (себто наддніпрянкою — В. Д.), і то більш освіченою курсисткою. Певна річ, мій вибір не був архиблискучий і, мавши іншу жінку, я міг був розвиватися краще і доконати чогось більшого. Ну та дарма, судженої і конем не об'їдеш. Фатальним для мене було те, що, вже листуючися з моєю теперішньою жінкою, я здалека пізнав одну панночку польку і закохався в неї. Оця любов перемучила мене дальших десять літ" (див. „Наші Дні", ч. 6, травень 1942 р., ст. 7).

[11] Львівський Збірник, вип. 3, ст. 70.
[12] Лист 8-й, 3-й збірник, ст. 79.

ПОЦІЛУЄШ...

Е. П.

Поцілуєш різко і суворо,
А в очах — морозяна блакить,
А в очах — розриви і простори...
Ех, не нам, товаришу, любить!

Ще зіниці тугою розкриті
І сухі тривогою уста
(...скоростріли мовкнуть
(перегріті
І кіннота лаву розгорта...)

В ухах досі ще п'яноче-лунко
Дзвін копит і скреготи землі...

. . . .

Хай дарують: в наших
(поцілунках
Наші жижі спрагнені шаблі.

О. ОЛЬЖИЧ

Олена Залізняк

ЛЬВІВСЬКІ СТУДЕНТИ В МОЇХ СПОГАДАХ

(2)

У брата Володимира, що одружився з сестрою співачки Соломії Крушельницької, Оленою, і як адвокатський концініент жив тоді також у Львові — інший настрій. Частими гостями у брата були Юліян Бачинський, Євген Левицький, бувші товариші студій і спільних молодечих задумів, маляр Іван Труш і молодий студент Михайло Лозинський. Прислухувалася їх розмовам на різні політичні теми, іноді і сама ставила питання і просила пояснень — бо не скінчивши ще 13 років казала, що маю 14 і уважала себе дорослою. Брат почав був видавати місячник „Будучність", якого вийшло, мабуть, лише два числа. По його вступленню до основаної радикалами і народовцями Нац. Дем. партії, він припинив видання. Не пригадую цілком його змісту, але тоді радо читала, ліпила марки і висилала на пошту. М. Лозинський давав мені деякі книжки, між іншим, збірку поезій Франка „Мій Ізмарагд" і радив прочитати. Читала я до того часу не лише „Лиса Микиту" Франка чи Дон Кіхота, призначених і для дітей, але і „В поті чола" і „З вершин і низин". Та „Мій Ізмарагд" спричинив мені чимало гострих дешевших переживань, сумнівів і вагань, відкрив проблеми, над якими перед тим не застановлялась, а яких я ніяк не могла розв'язати. В церкві на майовому Богослуженні впала дуже гостра критика Франкової збірки „Мій Ізмарагд" з проповіді одного священика — і це саме спонукало молодих людей, що ходили на маївки, читати і дискутувати зміст цієї малої книжечки Франкових поезій.

Бували і в пізніших роках львівські студенти у моїх братів Богдана, Любомира і Ростислава. Гостинний дім батьків стояв завжди відкритий для гостей, особливо для студіюючої молоді — а гарна гірська природа високого Бескиду — смерекові ліси і мальовничі полонини були притягаючою силою для друзів моїх братів, особливо тих, що походили з міст чи бідніших на красу природи околиць Галичини. Брат Богдан улаштував враз з своїми товаришами 1901 чи 1902 року кількатижневу прогульку по Закарпатті. В поїздку вибралося кільканадцять львівських теологів, добрих співаків, з метою улаштовувати по селах і містечках Закарпаття вечірки української пісні. Брат — хоч сам і не був співаком, був душею тої прогульки, бо уроджений і вихований на пограничі Закарпаття, знав тамошні народні говори (літературною мовою там ніхто не говорив), звичаї і відносини та і мав деякі зв'язки з тамошніми священиками, що були тоді там одинокими представниками інтелігентської верстви. Мадяронські і москвофільські впливи були серед них дуже сильні, тому тішилися львівські богослови, як удалося їм відкрити між „забескидськими" (слово „закарпатський" не було ще уживане) студентами свідомих українців і прихильне відношення старшого покоління та дозвіл улаштовувати імпровізований концерт. Побували тоді в монастирі оо. Василіян, на Чернечій Горі Мукачева, оглядали залишки замку князя Корятовича, були в духовній семінарії в Ужгороді, були в Сиготі, Рахові, в різних інших містах та селах. Довір'я священиків з'єднували тим, що вони також кандидати духовного звання, хоч було багато і таких, що ставилися до них з резервою, а то й вороже, як сам тодішній ужгородський єпископ Фірцак, та інші священики, що уважали їх за неспокійних духів і непотрібних новаторів чи просто інтрузів.

Загал селянства і молодь дивувалися, що „руські клерики з того боку не говорять по-мадярськи, а наською бесідою" і захоплювались їхнім співом в церкві і їхніми народними піснями, якщо місцевий священик схотів і зумів підготовити для них виступ. Брат і його товариші з вдоволенням згадували про свою поїздку, успіхи і встановлення зв'язків з деякими свідомішими закарпатцями.

Бували ще і інші нагоди для знайомств львівських студентів з молоддю Закарпаття. В Волосянці, гірському селі Скільського повіту відбувалися на Святого Спаса урочисті „храми", на які сходилися сотні селян з сусідніх закарпатських сіл, приїздила і сільська інтелігенція, — священики, учителі і студенти, що в часі ферій бували на селах.

На протязі довгих років був парохом у Волосянці о. Михайло Ревакович (знаний як тогочасний завзятий мисливець). Був він одружений з моєю сестрою Ольгою, тож на празниках у Волосянці бувала молодь цілої нашої родини Охримовичів і Ревакович та багато чужих студентів з галицького і закарпатського боку.

Пригадуються такі імена закарпатських інтелігентів, з якими мали нагоду познайомитись львівські студенти в Волосянці і Сенечолі в останні роки минулого і перші цього сторіччя: Мустіякович, Медвецький, Пак, Сабов, Полянський, Пакіш, Тюшка, Пойда, Біндас. Не знаю, чи їх нащадки були в рядах тих, що в роки національно - державницького зриву Закарпаття 1938 р. почували себе українцями і чи їх імена говорять щось діячам того часу.

У Волосянці бував під кінець 19 віку для етнографічних дослідів д-р Гіодар Стрипський, директор етнографічного відділу державного музею в Будапешті, один з редставників старшої закарпатської інтелігенції, що почував себе українцем (дочка його вийшла заміж за львівського студента прав Пежанського; подружжя галицьких інтелігентів з уродженками Закарпаття було в ті часи рідкою подією). Приїздив в нашу Войківщину ще другий закарпатський дослідник мови і культури закарпатського села — Бонкало, що був пізніше професором університету в Будапешті.

Деякі з тодішніх наших гостей так полюбили Верховину, що осіли на Войківщині на довший час, як наприклад, о. Петро Патрило, колега брата Богдана, що був парохом і деканом в Перегінщині, чи колега брата Ростислава о. Дмитро Шуль, що був священиком в Рожанці, повіт Сколе. Голосною подією в Львівському університеті в шкільному році 1901-1902 була так звана „сецесія", ґреміяльне виступлення з Львівського університету українських студентів, як протест проти нехтування владою прав українців у цій високій школі, в якій властиво згідно з законом і українці і поляки повинні були мати рівні права. Сецесія була наскрізь культурна і леґальна демонстрація, якою хотіли студенти запротестувати перед культурним світом — передусім перед австрійським парляментом, політичними і шкільними кругами та звернути увагу на відносини, які панували в львівському університеті. Українська парляментарна репрезентація, в своїх домаганнях українського університету у Львові, діяла завжди в порозумінні з студентським проводом. Покинули університет 602 студенти різних факультетів, а незначна кількість, що не виконала постанови студентського проводу, наразилася на бойкот товаришів. Студенти повписувалися до університетів інших міст. Відень, Краків, Прага, Грац, Чернівці були тоді тими австрійськими містами, куди роз'їхалися львівські студенти. Але деякі виїхали до Швайцарії, Франції, Німеччини.

(Далі буде)

ПІСЛЯ ЗАБОРОНИ КП В НІМЕЧЧИНІ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

кроком теперішньої німецької демократії в боротьбі з комунізмом. Вона посилює протибольшевицький фронт а головно вносить ясність в занечищену коекзистенційною політикою атмосферу останніх двох років. З другого боку треба ствердити, що небезпека червоної інфільтрації ФРН через заборону комуністичної партії ще не змаліла. Навпаки, вважаємо, що в найближчих місяцях намагання Москви поширити свої впливи в ФРН побільшаться і що для того вона застосує цілком нові методи. Бо що 70 тисяч членів КПД і невідоме число нелеґальних її вислужників не розійдуться домів і не „зложать мундур до магазину" — ясне. Теж транспарамент на головній квартирі КПД в Дюссельдорфі: „Мимо заборони — КПД остається" годі розцінювати тільки як пропаґанду, але треба рахуватися з тим, що досвідчені в революційно-підпільній роботі комуністи поведуть тут свою роботу рафінованими методами. Цей факт усвідомлює собі, як виходить з останніх заяв, міністерство внутрішніх справ, що вже поробило відповідні заходи.

Цей успіх, одначе залежатиме від постави цілого народу, що як дотепер, в сумі, не піддавався інфільтрації.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Балтімор, Мд.

Школа в дії.

Шкільні вакації кінчаються. Незабаром наша працьовита молодь засяде знову до науки і в американській школі і школі українознавства при УКК.

Волелюбна американська батьківщина запевнила нам правдиву свободу і добробут. Тому це і не дивно, що багатьох з нас цілком полонила матеріяльна сторінка життя, затемнюючи важливішу — духову! В щоденній погоні за доляром, забуваємо цілком про духові вартості життя, дуже часто занедбуємо і легковажимо виховання власних дітей. А велика це шкода і непростимий гріх, бо історія вчить нас, що кожна національна культура це рівночасно культура нашої американської батьківщини. І кожний, хто свою національну культуру плекає й розвиває, той причиняється до зросту й могутности американської батьківщини. Один з наших визначних педагогів пише: „Вірна служба Америці і Україні — це повна гармонія, — виконаємо її, коли виховаємо наших дітей в любові до тієї землі, з якої виросла українська нація, в любові до незмірної краси тієї землі, до її прегарної мови й багатющої культури. Коли виховаємо їх в любові до Рідної Церкви і в глибокій пошані до тих сотень тисяч і мільйонів їхніх братів, замучених за українську ідею, щойно тоді наші діти зрозуміють та належно оцінять шляхетність американської землі, що українській поневоленій нації стала другою матір'ю."

Вперто, послідовно і без розголосу виконують цю історичної ваги працю наші невтомні педагоги, що часто, після виснажуючої праці на фабриці, вчать ще в рідній школі.

Школа українознавства при УКК в Балтимор на протязі своєї п'ятирічної праці здобула собі безсумнівно добру славу не лише серед нашої громади, але і провідних американців нашого міста. Директорка місцевої YWCA пані Ґарвін, буваючи часто на різних імпрезах, влаштовуваних учнями школи, заявила: „Жертвенна це і почесна праця виховувати такі шляхетні характери! І нашій молоді треба навчитися багато дечого від вас!"

Почути це — було нам приємно, бо працю тієї школи доводилося „обсервувати" в дії, з успіхів на показових лекціях, товариських гутірок і вечерниць, поведінки на вулиці і в парку. Відчувалося всюди благодійний подих української школи. Видко в молоді почуття своєї гідности і відповідальности, товариськість і свідомість. Та бо й справді не відбулося серед нашої громади ні одної імпрези, де б учні нашої школи не були. А ще приємніше, коли в неділю, на Службах Божих зустрічаємо в Церквах в побожному задуманню милі учнівські личка.

Молодь із школи Українознавства вчиться і в місцевому Українському Музичному Інституті, веде перед і у пластових лавах, а навіть окремі сеньйори вже вирізняються серед Студенської Громади. І ніде правди діти, домівка Школи Українознавства, — це живчик діяльности місцевої української громади, вона стала частинним пристановищем для засідань і нарад УКК, Пласту, Самопомочі, Кредитівки, Української Студ. Громади, Союзу Українок і т. д.

Тож з рукою на серці треба признати, що Школа Українознавства при УКК в Балтимор добре прислужилась нашій громаді і народові, а коли сьогодні вступає у 6 рік своєї праці, треба побажати їй ще більших успіхів і ще більше учнів, і ще більшої прихильности і уваги збоку дбайливих батьків.

В минулому навчальному році директором школи був проф. В. Зелинський, а викладачами окремих предметів професори: С. Михайлишин, М. Хома, М. Хомова і О. Калиновська.

Очевидно, коли при першій нагоді заспіваймо від щирого серця усім названим — Многая Літа!, то в не меншій мірі воно відноситься і до невтомного голови Батьківського Комітету п. Е. Притули і прикладного скарбника Школи п. Д. Пісецького.

АВУ

Денвер, Колорадо

Ще про українську школу в Денвері.

У „Свободі" з дня 18-го серпня ц. р. поміщено допис про закінчення парафіяльної школи при греко-кат. церкві в Денвері. Тому, що цей допис, підписаний ініціялами К. К., у великій мірі не відповідає правді, я, як учитель тієї школи, вирішив у коротких словах спростувати невірні інформації.

Неправдою є, що не складено своєчасно порядку пунктів імпрези. Порядок був раніше уложений, і згідно з ним проходила ціла імпреза. Ніхто з присутніх (мабуть за винятком п. К. К.) не запримітив, що учителі „виривали" один одному з рук учнів.

Той факт, що деякі учні, які вдома не говорять українською мовою, ставили поганий наголос, п. К. К. зовсім непотрібно перебільшив.

З допису К. К. виходить, що учителі не тільки є непрофесійні, але також не здають собі справи „з відповідальности їхнього завдання". Як дуже п. К. К. помиляється, легко можна пізнати, коли зважимо, що в нормальних обставинах шкільна програма передбачає один рік повного навчання для засвоєння читання і писання, а на імпрезі присутні мали нагоду переконатись, що п. Супінський — учитель української мови, зумів навчити наймолодших учнів читати і писати протягом тільки однорічного суботнього навчання.

Крім того, автор допису поминув деякі важні позитивні моменти імпрези. Майже всі учні (крім наймолодших) відповідали також на питання з історії України і як правильно поводитися в товаристві.

В загальному відбута імпреза зробила на присутніх додатне враження; зокрема на тих батьків, що їх діти постійно ходили до школи і були прилюдно іспитовані при закінченні шкільного року. На жаль, ті батьки, які занедбали обов'язок посилати своїх дітей до школи, побачили свою помилку і не мали з чого радіти.

Сподіюсь, що батьки, прочитавши ці рядки, належно поставляться до допису п. К. К. і будуть надалі посилати своїх дітей до нашої рідної школи. Навчання в українській школі розпічнеться в дні 29-го вересня ц. р. в год. 9-тій ранку.

О. Лиско.

ВІСТІ З УКРАЇНИ

(За совєтською пресою і радіом)

ВИДАННЯ ТВОРІВ ІВАНА ФРАНКА НА УКРАЇНІ

За даними Книжкової палати УССР, починаючи від 1917 року, твори Івана Франка видано на Україні 437 разів загальним накладом 7,835 тисяч примірників, в тому числі українською мовою — 398 разів накладом 7,070 тисяч примірників. Російською мовою твори Ів. Франка виходили на Україні 16 разів накладом 670 тисяч примірників. Книжки Ів. Франка видалось на Україні також мовами болгарською, угорською, німецькою, польською, жидівською та молдавською. Найбільшим накладом видано на Україні такі твори Франка: „Борислав сміється", „Боа констріктор" і „Захар Беркут".

● Еніо Пінца, славетний італійський оперовий співак-бас, мав минулої п'ятниці серцеву атаку. Він приїхав недавно з Америки до Італії і перебував над Адрійським морем, недалеко Равени. Пінца має 64 роки. Стан його здоров'я покращав, але він має спаралізований один бік. Уневажнено всі його умови на найближчий оперовий і концертовий сезон.

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

У справі українських платівок

У „Свободі" з 11 серпня ц. р. ч. 153 появилась стаття п. Івана Скочиляса п. н. „За стрілецьку пісню", в якій автор жалується, що досі нема награних платівок з пісенькового стрілецького репертуару, дарма, що той репертуар такий багатий і такий гарний. П. Скочиляс пише буквально: „...На мій телефонічний запит (до української радіо-години — мабуть у Филаделфії) дістав я вияснення, що нема плит зі стрілецькими піснями".

Твердження п. Скочиляса було для нас ревеляцією. Нам невідомо, до кого саме звертався п. Скочиляс і хто саме дав йому таке цікаве пояснення, але нас страшенне дивує, що Шан. Автор не перевірив тієї інформації — в будь-якій українській книгарні чи будь-котрого українського професійного музики, чи в того Автора стрілецьких пісень ,що його він називає та який живе в Америці й адресу та телефонічне число якого дуже легко дістати. Річ у тому, що замість твердити, що „нема плит зі стрілецькими піснями", можна б радше сказати, що нема багато стрілецьких пісень, які не були б награні на платівки, при чому деякі, найбільш відомі, найпопулярніші, мають навіть різні варіянти, перейшовши різну інструментацію, інколи не спитавши автора. На цю тему була вже дискусія у пресі, а про існуючі платівки стрілецьких пісень можна вичитати хоч би із спорадичних газетних оголошень. Нові платівки переважно накручені „АРКОЮ" в Ню Йорку і „Аркою" в Торонто, не рахуючи давніших платівок. Тепер, кажучи тільки про нові награння від 1950 року, є докладно 32 стрілецькі пісні на 23 платівках, а дальших 7 платівок тепер в стадії продукції. — У Великому Співаннику „Червоної Калини", Львів, 1937, записано 60 стрілецьких пісень.

Якщо ще не всі стрілецькі пісні награні на платівки, то вина в цьому не продуцентів платівок, а авторів пісень та музичного світу, що не подбав про актуальне мистецьке виконання пісні. Між награними платівками є така небуденна річ як „В'язанка Стрілецьких Пісень" М. Гайворонського у виконанні хору „ДУМКА" в Ню Йорку, є ціла низка пісень у виконанні В. Тисяка, у виконанні М. Мінського, Квартету Бандуристів, є чоловічі й жіночі сольоспіви. Але є ще одна дуже важна справа. Те, що найбільше болить нас, продуцентів українських платівок, це не тільки такі приклади повного незнання, що стрілецькі платівки взагалі існують, але — ще більше — відсутність фахових критичних рецензій на платівки! Досі, крім одного Миколи Понеділка, який в гумористичній формі в одному із своїх фейлетонів пожартував із кількох менше-вартісних, до речі випродукованих чужою фірмою — платівок, досі ніхто із наших музикологів не помістив у пресі ані одної статті на тему так важної ділянки, якою є продукція платівок на еміґрації. А ми, жадні Ваших голосів. Ми самі, продуценти платівок, відчуваємо напр. браки точної каталогізації: чия пісня, в чиї інтрументації, ким відтворена і коли. Не раз для точного оформлення нам приходиться розшукувати цих даних по різних джерелах, співанниках, енциклопедіях, а то й часто докучати напр. в ділянці саме стрілецьких пісень відомому їх авторові, ред. Р. Купчинському, та другим.

Тільки тоді запис історичних стрілецьких пісень був би дійсно повновартний, зберігаючися в такій науковій формі для майбутности. Але для цього треба, щоб цією справою цікавились також і самі стрілецькі композитори - автори, які ще, Слава Богу, в живих, а також музичні кола.

Українська Фірма „Арка" в Ню Йорку.

Членство в Українському Народному Союзі — це ваш національний обов'язок і особистий інтерес! Вступайте в члени У. Н. Союзу!

Д-р Іван Олексишин найменований професором Бостонського Університету

Бостон, Масс. (М. Д.). — Місцевий щоденник „Ди Бостон Дейлі Ґлове" з 3-го серпня ц. р. повідомив, що рішенням університетського сенату, промовано 42-ох осіб на членів факультету, при чому д-ра Івана Олексишина найменовано на асистента-професора мінералогії.

Д-р Іван Олексишин — це один з найкращих українських мінералогів, бувший доцент й проректор львівського університету ім. Івана Франка, та опісля професор львівської політехніки. Будучи на еміґрації, працював на університеті в Ґрацу, в Монтаністичній Академії в Леобені, та вчителював в українській гімназії в Зальцбурґу. У 1949 році прибув до ЗДА. Він має наукові публікації в українській, польській, німецькій та англійській мовах. Від часу його прибуття до ЗДА, появились уже його чотири цінні наукові публікації в „Просідінг оф Саєнс", виданих Американською Академією Наук святті, присвячені мінеральним багатствам України (включно з політичними й фізичними мапами України). Д-р Олексишин є дійсним членом НТШ, як рівнож він є членом багатьох наукових американських товариств. Він бере активну участь у праці бостонського відділу УКК (дня 22 січня 1956 р. виголосив знаменито опрацьований реферат), та є, разом з рідною, членами Українського Народного Союзу. Успіхи д-ра Олексишина є успіхами всієї української спільноти.

Індекс цін знову збільшився на 0.7 відсотка

Вашингтон. — Статистичне Бюро департаменту праці повідомляє, що індекс цін в місяці липні знову збільшився на 0.7 відсотка і становив 117, це значить на 17 відсотків більше в порівнянні з цінами в роках 1947-1949. Це вже п'ятий із черги місяць, в якому зростають кошти прожитку в цій країні. В червні кошти прожитку також були збільшилися на 0.7 відсотка, а в травні — 0.4%. Правдоподібно звишкова тенденція існуватиме і в найближчих місяцях. Демократичні й робітничі провідники збираються використати зріст цін для політичних цілей в виборчій кампанії. Внаслідок того, що кошти прожитку збільшувалися в трьох попередніх місяцях, 1,125.000 робітників, затруднених в автомобільній і летунській промисловостях дістануть підвишку платні від трьох до п'ятьох центів за годину праці. В давніших місяцях індекс цін на консумпційні товари не змінювався, або збільшувався чи зменшувався на 0.1 — 0.2 відсотка.

ПРИЙМАЄТЬСЯ ОГОЛОШЕННЯ до Календаря „Свободи" на 1957 рік

Редакція „Свободи" вже закінчує підготову та в найближчому часі здасть до друку великий і багатий змістом Календар „Свободи" на 1957 рік, що появиться друком та буде в продажу вже в листопаді п. р. Календар появиться, подібно як і минулого року, в повному тиражі „Свободи", тільки цим разом уже на кращому папері, а Редакція Календаря, маючи на увазі рекламову вартість такого видання для нашого організаційного, громадського і торговельного життя, рішила відступити відповідне місце в тій книзі для оголошень, визначуючи для них мінімальні ціни: $50 за цілу сторінку, $30 за пів сторінки, $20 за чверть сторінки та $15 за одну восьму сторінки. Для Відділів УНС відповідна знижка, а для збирачів оголошень відповідні нагороди. Замовлення на оголошення висилати на адресу „Свободи" до 15 вересня.

НОВІ АМЕРИКАНСЬКІ ВІЙСЬКОВІ ГЕЛІКОПТЕРИ

Три нові велетенські гелікоптери H-34, що їх завданням перевозити зброю. На фото: один з гелікоптерів перевозить військове авто з 106 мм. гарматкою, другий — 75 мм. гармату і третій — обслугу обидвох гармат.

Протест словаків в Арґентині

(сдо) Культурна Словацька Асоціяція в Арґентині, що об'єднує всіх словаків-антикомуністів, запротестувала перед арґентинською громадською думкою проти намірів чесько-совєтського імперіялізму скаламутити спокій словацької спільноти. „До совєтських зусиль порушити нормальне життя арґентинських громадян русского, українського, білоруського і т. д. походження, — читаємо в меморіялі, видрукованому в буеносайреському „Ля Расон" 13 серпня, — приєднується тепер подібне ж зусилля чехів. Уряд Праги намагається під будьяким претекстом і будьякою ціною вивезти „на родіну" всіх словаків, що живуть в Арґентині. „З огляду на те, що політична пропаґанда в цьому напрямку цілковито збанкротувала, цей уряд вислав до південно-американських країн трупу Чехословацького Фольклорного Мистецтва „Люцніцу", що вже виступала в одному центральному театрі Б. Айресі і має відвідати також Росаріо і Кордобу, міста, що мають найбільші скупчення словаків. Трупа „Люцніца" прибула, щоб здобути симпатії земляків і спаралізувати таким чином зусилля тих, що протиставляться репатріяції до совєтської Чехословаччини. В свойому пляні, психологічно розробленому, вона пропонує дарунки — платівки, фільми, національні убрання і т. д. — представницьким організаціям словацької спільноти Культурна Словацька Асоціяція відмовилася їх прийняти, хоча відповідальний директор цієї Фольклорної трупи і запевняв, що ці дарунки не мають жадного політичного змісту, бо місія трупи, мовляв, чисто культурна. Треба думати, що це твердження не відповідає правді, бо всі знають, що під комуністичним режимом все сповнене політичним змістом. Культурна Словацька Асоціяція відкинула ці дарунки, бо вони не походять від справжнього народу, від наших братів, з якими уряд Праги не дає нам — ось уже десять років — підтримувати культурні зв'язки, які були підтримувані, поки наша батьківщина не стала жертвою совєтської зажерливости. Коли б ми прийняли ці дарунки, зрадили б святе діло боротьби за незалежність словацького народу проти інтернаціонального комунізму, чого ми ніколи не зробимо, поки живемо на цій гостинній землі Сан Мартіна, вкритій славою боротьби за свободу поневолених народів Південної Америки".

У свойому меморіялі Культурна Словацька Асоціяція звертає увагу, що вистави трупи „Люцніца" виявили ще раз, як інтернаціональний комунізм нищить справжній Фольклорний скарб народу, бо в тих виставах не помічається мінімального відсотку багатств словацького народу. Помічається, натомість, його калічення, бо його насичується політичним змістом, що цілком нищить автохтонні вартості.

Єгипет обмірковує можливість скарги до ОН проти Англії і Франції

Об'єднані Нації. — Єгипетський уряд почав обмірковувати можливість заскарження Англії і Франції перед Раду Безпеки Об'єднаних Націй, що їхні воєнні приготування у східній частині Середземного моря, які полягають на концентрації сильних морських і летунських з'єднань та перекиданні суходільних військ літаками й транспортними кораблями на Кипр, становлять небезпеку для миру. Сам Єгипет вправді не належить до Ради Безпеки і тому не всилі сам зголосити скарги, але належить тут близький союзник Єгипту — Сирія, яка може без труду перейняти на себе цю ролю. Річ тільки ускладнена двома моментами, які можуть позбавити Єгипет всяких користей з такої акції: єгипетська скарга торкалася б виключно справи англійських і французьких воєнних приготувань, але при цій нагоді неминуче вирине справа Суезького каналу, а Єгипет не хоче допустити, щоб знову підкреслювано міжнародний характер каналу, що його Єгипет уважає частиною власної території. Другий сумнів, що виринає у зв'язку з цією справою — це право Англії і Франції опротестувати кожне рішення Ради Безпеки, яке б вийшло хоч трохи по лінії бажань Єгипту, ото ж не видно будь-яких практичних користей з такої єгипетської акції, яка зате загострила б міжнародну ситуацію, що теж не лежить в інтересі Єгипту. Імовірніше те, що Єгипет захоче мобілізувати в свою користь публічну опінію азійських і африканських народів і для цієї цілі заініціює скликання нової конференції азійських і африканських держав, по зразку Бандунґської конференції мин. року.

ВСЯЧИНА

ЧИ КУПОВАНА ОДЕЖА „ПУСКАЄ ФАРБУ"?

Коли купуєте якусь частину одежі і не знаєте, чи вона під час прання або змочення буде „пускати фарбу" та линяти, то зробіть так. Возьміть білу хустинку і сильно натирайте цю матерію. Коли на хустинці не буде слідів фарби, то це з нак, що одежа не буде линяти.

„БЕРМУДСЬКІ ШТАНЦЯТА"

Туристичні аґенції заохочують американців до виїзду на Бермудські острови на вакації тим, що там можна весь день ходити в коротких „бермудських штанцятах". В них можна ходити на закупи, снідати в готелі та грати в ґольфа. Температура на цих островах вагається між 75—85 ступнів Фаренгайта.

ЗА П'ЯТЬ РОКІВ ВСІ МАТИМУТЬ КОЛЬОРОВІ ТЕЛЕВІЗІЙНІ АПАРАТИ

Голова корпорації „Емерсон-Радіо і Фонограф" Бенджемін Абрамс заявив, що американці мусять чекати ще п'ять років на те, щоб всі могли мати кольорові телевізійні апарати. Та вже тепер ця корпорація зменшує число чорно-білих апаратів і в 1957 році випродукує їх тільки 7 мільйонів, а в цьому році їхня продукція має становити 8 мільйонів.

ВИКОНУЙТЕ ФІЗИЧНІ ВПРАВИ, АЛЕ РОБІТЬ ЦЕ ЩОДЕННО

Д-р Владо Ґеттінґ із Мишиґенського університету звертає увагу на те, що американці два дні в тижні і два тижні в році люблять фізично вправляти під час вільних днів, але не люблять це робити систематично і щоденно Недавно відбута конференція в справі фізичної здібности американської молоді ствердила, що ця молодь надто „м'яка" й ніжна та непригotована на важкі труди. Д-р Ґеттінґ стверджує, що 20 відсотків американців забагато важать, і що брак фізичних вправ спричиняє деякі недуги серця. Тому молодь повинна щодня вправляти, навіть та, яка займається спортом. Навіть і старші люди повинні щодня порухати своє тіло, та робити це ступнево та не перетомлюватися.

НЮЙОРКСЬКА АВТОСТРАДА В ЛИПНІ ЗАРОБИЛА МАЙЖЕ ТРИ МІЛЬЙОНИ

З Олбані, Н. Й., повідомляють, що головна автострада в цьому стейті в місяці липні цього року зібрала за їзду автами 2,943,002 доляри. По цій автостраді (трувей) проїхало в тому місяці 2,600,811 авт, які зробили 174,447,640 миль на відтинку від Спрінґ Велі до Бофало і назад. Прибутки були на 31 відсоток більші в порівнянні з місяцем червнем цього року і на 63 відсотки більші в порівнянні з липнем 1955 року. Цього року ця автострада зібрала вже 11,596,013 долярів, а в минулому році в тому самому часі 6,187,814 долярів.

Коли Ви вважаєте себе політичним еміґрантом — амбасадором України, та знаєте про великий вклад Українського Народного Союзу в змаганнях за права України та українців, Ви напевно свідомі обов'язку бути членом цієї організації.

Кожний свідомий українець та кожна свідома українка вважають своїм обов'язком стояти в рядах Українського Народного Союзу, щоб своїм членством збільшити кадри ідейних українських працівників.

● РОЗШУКИ ●

Марія СЕНДЕЦЬКА пошукує Иосифа СЕНДЕЦЬКОГО, сина Антона і Єви, який має около 60 р. Перебував в Шикаґо. Хто знав би про нього або він сам, прошу зголоситися на адресу:
Rev. JOHN PAYKUSH
96 Market St., Passaic, N. J.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

СИРАКЮЗ, Н. Й. — Т-во „Укр. Січ" Відд. 39 повідомляє членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 2-го вересня, о год. 3-ій по пол., в У. Н. Домі. Проситься всіх членів прийти на збори. В суботу, 1-го вересня від 8-10 веч і в неділю, 2-го вересня від 12-3-ої по пол. можна вплачувати вкладки. Управа просить всіх довгуючих членів вирівняти всі свої залеглості, а також вже складати Нац. Даток на УККА за рік 1956. — Управа.

Посмертні Згадки

МИХАЙЛО ЛЕСІВ, довголітній член і один із основників 327 Відд. УНСоюзу „Запорозька Січ" в Гемпстеді, Н. Й., помер в дні 22-го серпня 1956 р. по затяжній й важкій недузі, в 72 році життя. Покійний походив зі села Вербиці, пов. Бібрка, Зах. Україна. Залишив у смутку жену Марію, сина й дві доньки, та п'ятеро внуків. Хай американська земля, на якій Покійний проживав від 1906 року, буде Йому пером. — В. Й. П.!

АННА ДРАБИК, членка Б-ва св. Арх. Михаїла Відд. 476 УНСоюзу в Гудсон, Н. Й., по довгій і тяжкій недузі померла 14 серпня 1956 р. Уроджена 1894 р. в селі Завадка, пов. Ліско, Зах. Україна. До УНС вступила 1929 р. Оставила мужа Павла і 4 синів Івана, Михайла, Иосифа і Стефана. Похорон відбувся 17 серпня з погреб. заведення до Укр. Правосл. Церкви св. Арх. Михаїла, а відтак на Гудсон Цеметері Парк. — В. Й П.!
Уряд Відділу

ТАРЗАН, ч. 3729. Боре живцем.

Скінчивши із здобиччю, Тарзан зв'язав ноги леопарда і розрізав шнур на його шиї. Тепер, — засміявся він, — Шіта направду безрадний!

Коли він робив дірки на повітря в мішку, мала Рікі пищала подратовано: — Забий його, забий його!

— Ні, Рікі, — Шіта є вартісний, коли живий. Ходім тепер полювати на тарманґані!